

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 9(2)(γ), ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 33/64.

(ΑΙΤΗΣΗ ΑΡ. 5/2024)

23 Μαΐου, 2024.

[ΛΙΑΤΣΟΣ, Π., ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ,
ΣΑΝΤΗ, ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, ΚΑΡΑΚΑΝΝΑ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΥ
Δ/ΣΤΕΣ]

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ (γ) ΤΟΥ ΕΛΔΑΦΙΟΥ (2)
ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 9, ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
(ΠΟΙΚΙΛΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ) ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ 1964 ΕΩΣ 2022 (Ν.33/1964)

ΚΑΙ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ
2023 (ΑΡ. 2), ΚΑΙ ΩΣ ΕΧΕΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΕΙ

ΚΑΙ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΕΣΗΣ ΚΑΤΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΡ. **120/2019** ΜΕΤΑΞΥ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΕΦΕΣΕΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΗ Γ.
ΚΚΕΛΗ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ, ΕΦΕΣΙΒΛΗΤΩΝ

ΚΑΙ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΦΕΣΗ
ΚΑΤΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΡ. **120/2019**,
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ 25.01.2024

ΑΙΤΗΣΗ ΓΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ

---

*Θ. Πιπερή – Χριστοδούλου (κα), Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α' , εκ
μέρους του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, για Αιτητή
Α. Σ. Αγγελίδης, με Σ. Αγγελίδη, για Ανδρέας Σ. Αγγελίδης ΔΕΠΕ, για
Ευδιαφερόμενα Πρόσωπα*

Α. Ρ. ΛΙΑΤΣΟΣ, Π.: Η απόφαση του Δικαστηρίου είναι ομόφωνη και θα
δοθεί από τη Δικαστή Στ. Χατζηγιάννη.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, Δ.: Το ιστορικό και τα αδιαμφισβήτητα γεγονότα
που περιβάλλουν την παρούσα υπόθεση και τα οποία οδήγησαν στην
έκδοση της ΑΔΠ 612, με την οποία απαλλοτριώθηκε εκ νέου μέρος
του τεμαχίου 222, Φ/ΣΧ0/2-291-381, Τμήμα 7, στον Δήμο

Παραλιμνίου, ιδιοκτησίας των Ενδιαφερομένων Προσώπων (στο εξής το ακίνητο) για την κατασκευή/διασφάλιση πρόσβασης στην παραλία, έχουν ως ακολούθως:

Το ακίνητο είχε αρχικά απαλλοτριωθεί στις 18.5.2001 και επιταχθεί την 1.6.2001. Ακολούθησε στις 4.5.2004, ακυρωτική απόφαση στην Προσφυγή αρ. 682/2003 που καταχώρισαν τα Ενδιαφερόμενα Πρόσωπα εναντίον της σχετικής επίταξης, ως και απόρριψη στις 18.9.2008, της Προσφυγής αρ. 1379/2006 που αφορούσε αίτημα τους για ανάπτυξη του ακινήτου.

Στις 21.3.2008 δημοσιεύθηκε νέα γνωστοποίηση απαλλοτρίωσης του ακινήτου. Το σχετικό διάταγμα απαλλοτρίωσης, ακυρώθηκε στα πλαίσια της Προσφυγής αρ. 590/2009 και στη συνέχεια, ανακλήθηκε στις 12.9.2014. Ακολούθως, στις 14.10.2016 δημοσιεύθηκε το επίδικο διάταγμα απαλλοτρίωσης, εναντίον της νομιμότητας του οποίου, καταχωρίστηκε από τα Ενδιαφερόμενα Πρόσωπα, η Προσφυγή αρ. 1470/2016.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο, επεσήμανε το αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι το έργο είχε ήδη ολοκληρωθεί πριν από αρκετό καιρό και εν πάση περιπτώσει, πριν την έκδοση του επίδικου διατάγματος

απαλλοτριώσης, αλλά και πριν την έκδοση του προηγούμενου διατάγματος απαλλοτριώσης που δημοσιεύθηκε στις 21.3.2008, το οποίο ακυρώθηκε με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση **590/2009, ημερ. 16.9. 2011 Κκέλης κ.ά. ν. Δημοκρατίας** και στη συνέχεια ανακλήθηκε στις 12.9.2014. Με πραγματικό υπόβαθρο τα πιο πάνω, προσδιόρισε πως το ουσιαστικό ερώτημα στο οποίο καλείτο να απαντήσει, συνίστατο, κατ' ερμηνεία του **Άρθρου 23 του Συντάγματος**, στο κατά πόσο «*ένα διάταγμα απαλλοτριώσης του οποίου ο σκοπός επιτεύχθηκε πριν την έκδοση του, είναι νόμιμο*».

Καθοδηγούμενο από αριθμό πρωτόδικων αποφάσεων, κατέληξε πως με βάση τη γραμματική ερμηνεία του **Άρθρου 23.5 του Συντάγματος**, η εκτέλεση του σκοπού έπεται της απαλλοτριώσης. Αυτό επειδή δεν νοείται ούτε είναι αποδεκτό η διοίκηση να επεμβαίνει σε ιδιωτική ακίνητη ιδιοκτησία, χωρίς να έχει προηγηθεί νόμιμη απαλλοτριώση. Οτιδήποτε άλλο ισοδυναμεί, κατά την κρίση του πρωτόδικου Δικαστηρίου, με κατάχρηση εξουσίας, ως και με παραβίαση του **Άρθρου 23.2 του Συντάγματος**. Ως αποτέλεσμα

της κατάληξης του αυτής, το επίδικο Διάταγμα απαλλοτριώσης ακυρώθηκε.

Κατά της εν λόγω πρωτόδικης απόφασης καταχωρίστηκε η Έφεση **Κυπριακή Δημοκρατία ν. Ιωάννη Γ. Κκέλη κ.ά., Ε.Δ.Δ. 120/2019**. Στις 25.1.2024, το Εφετείο, ασκώντας αναθεωρητική δικαιοδοσία, εξέδωσε απόφαση με την οποία απέρριψε την Έφεση και επεκύρωσε την πρωτόδικη κατάληξη, σημειώνοντας ότι *«δεν δύναται να νομιμοποιείται εκ των υστέρων, με διάταγμα απαλλοτριώσης, παρανόμως διενεργηθείσα και (ήδη) συντελεσθείσα επέμβαση σε ιδιωτική περιουσία»* και πως κάτι τέτοιο θα συνιστούσε *«ευθεία παραβίαση των προνοιών του Άρθρου 23.5 του Συντάγματος»*.

Με την κρινόμενη Αίτηση αξιώνεται η χορήγηση άδειας, δυνάμει του **Άρθρου 9(2)(γ) του περί Απουομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμου του 1964, Ν.33/1964**, όπως τροποποιήθηκε.

Κατά την ενώπιον μας ακροαματική διαδικασία, η ευπαίδευτη συνήγορος του Αιτητή περιόρισε την Αίτηση στο νομικό θέμα που προκύπτει από την ως άνω απόφαση του Εφετείου και το οποίο συναρτάται *«με την ανάγκη ορθής ερμηνείας πρωτογενούς ουσιαστικής*

νομοθετικής διατάξεως» και ειδικότερα του **Άρθρου 23.4 του Συντάγματος**. Όπως εισηγήθηκε, το Σύνταγμα βρίσκεται στην κορυφή της ιεραρχίας των πηγών του δικαίου και ως εκ τούτου δεν μπορεί να περιορισθεί, καταργηθεί, τροποποιηθεί, ή αλλοιωθεί μέσω της νομολογίας, η οποία αποτελεί επίσης πηγή δικαίου, με βάση το δικαιοϊκό μας σύστημα (βλ. **Σύγγραμμα του Π.Δ. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, σελ. 57**). Συνεπώς, υποστήριξε πως υπό τα περιστατικά της υπόθεσης, προκύπτει *ανάγκη* ορθής ερμηνείας του **Άρθρου 23.4 του Συντάγματος**, εφόσον η θέση που υποστηρίχθηκε τόσο πρωτόδικα, όσο και κατ' Έφεση, ότι δηλαδή διαμορφώθηκε ένας επιπλέον αρνητικός όρος, που εμποδίζει την έκδοση διατάγματος απαλλοτρίωσης, όταν δημιουργηθούν συνθήκες παράνομης επέμβαση, (με βάση το **Άρθρο 43 του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφ. 148**), δεν βρίσκει κανένα απολύτως έρεισμα στο εν λόγω Άρθρο του Συντάγματος, το οποίο προσδιορίζει επακριβώς και περιοριστικά τις προϋποθέσεις, κάτω από τις οποίες ακίνητη περιουσία μπορεί να απαλλοτριωθεί αναγκαστικά από τη Δημοκρατία. Συνοπτικά, έθεσε την ουσία του ερωτήματος που τίθεται, ως ακολούθως:

*«Σε ποιο ακριβώς σημείο των συνταγματικών διατάξεων του **Άρθρου 23.2 και 23.4** αναφέρεται ότι η δημιουργία συνθηκών τέλεσης του αστικού αδικήματος της παράνομης επέμβασης, έστω με ευθύνη του κράτους χωρίς ή με υπαιτιότητα, στην ιδιοκτησία - ή οποιουδήποτε άλλου αδικήματος - αποτελεί λόγω περιορισμού και/ή αναστολής και/ή κατάργησης των εν λόγω»*

συνταγματικών διατάξεων κατά τρόπο που να απαγορεύεται η εκ νέου απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας αυτής; Πως ακριβώς αιτιολογείται και πως συνάδει με το **Άρθρο 23** η δικαστική κρίση που απαγορεύει στο κράτος να απαλλοτριώσει, εάν προηγουμένως δημιουργήθηκαν συνθήκες παράνομης επέμβασης σε ιδιοκτησία;»

Αντίθετα, ο ευπαίδευτος συνήγορος των Ενδιαφερομένων Προσώπων κατέκρινε τη διοίκηση, η οποία, όπως εισηγήθηκε, αντί να αναζητήσει λύση δίκαιη, ορθή και σύμφωνη με το δεδικασμένο στα πλαίσια του **Άρθρου 146(5), 23** και **35 του Συντάγματος**, εμμένει, παρά τις ακυρωτικές αποφάσεις, να επιβάλει την αυθαίρετη κρίση της και να «νομιμοποιήσει» εκ των υστέρων τις παρανομίες της, με νέες απαλλοτριώσεις. Και αυτό, παρά το γεγονός ότι το έργο είχε υλοποιηθεί προ καιρού και τα διατάγματα απαλλοτρίωσης είχαν ακυρωθεί δικαστικά.

Είχαμε την ευκαιρία να εξετάσουμε τα όσα προώθησαν ενώπιον μας οι ευπαίδευτοι συνήγοροι και των δύο πλευρών.

Στη βάση της πιο πάνω εισήγησης του Αιτητή, κρίνουμε πως προκύπτει ανάγκη ορθής ερμηνείας του **Άρθρου 23.4 του Συντάγματος**, ούτως ώστε να αποσαφηνισθεί κατά πόσο δεν είναι επιτρεπτή η έκδοση Διατάγματος απαλλοτρίωσης, του οποίου ο σκοπός είχε ήδη επιτευχθεί και που έχει ως αποτέλεσμα την

νομιμοποίηση εκ των υστέρων, παρανόμως διενεργηθείσας και ήδη συντελεσθείσας επέμβασης σε ιδιωτική περιουσία. Καταλήγουμε πως καθίσταται αναγκαία και επιβεβλημένη η αιτούμενη ερμηνεία, προκειμένου να αποσαφηνισθεί σε τρίτο και τελευταίο βαθμό, ένα τόσο σημαντικό και σοβαρό ζήτημα, όπως το υπό κρίση, που επηρεάζει τον προγραμματισμό σημαντικών έργων στη Δημοκρατία και σχετίζεται με την διαχείριση των δημόσιων οικονομικών.

Για όλα τα πιο πάνω, καταλήγουμε ότι στοιχειοθετείται η προϋπόθεση παροχής άδειας, διότι προκύπτει ανάγκη ορθής ερμηνείας του **Άρθρου 23.4 του Συντάγματος**.

Η Αίτηση εγκρίνεται και παραχωρείται σχετική άδεια. Δεν κρίνουμε ότι υπάρχει ανάγκη καταχώρισης νέας Αίτησης και ως εκ τούτου να θεωρηθεί η παρούσα ως η κυρίως Αίτηση.

Τα έξοδα επιφυλάσσονται. Θα ακολουθήσουν το αποτέλεσμα της κυρίως Αίτησης.

Α.Ρ. ΛΙΑΤΣΟΣ, Π.

Τ.Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.

Τ. ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, Δ.

Δ. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, Δ.

Ν. Γ. ΣΑΝΤΗΣ, Δ.

ΣΤ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, Δ.

Τ. ΚΑΡΑΚΑΝΝΑ, Δ.

Η. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Δ.

Μ. ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΥ, Δ.

/Α.Α.Ο.